

Zinātne pilsētā

Atvērta platforma līdzdarbīgai dabaszinātņu izglītībai pilsētā

**Pieejama un
atjaunojama enerģija –
kāpēc tas ir svarīgi?**

**3 miljardiem
cilvēku nav
pieejams tīrs
kurināmais
ēdiena
gatavošanai, kā
rezultātā katru
gadu pārāgri
mirst gandrīz
4 miljoni
cilvēku**

7 PIEEJAMA UN ATJAUNOJAMA ENERĢIJA

Enerģijai pieder centrālā loma gandrīz visos lielajos izaicinājumos un iespējās, ar kurām saskaras mūsdienu pasaule. Neatkarīgi no tā, vai tai ir saistība ar darbu, drošību, klimata pārmaiņām, pārtikas ražošanu vai ienākumu palielināšanu, enerģijas pieejamība visiem ir eksistenciāli svarīga. Rīcība šī mērķa sasniegšanai ir īpaši svarīga, jo tā ir saistīta ar citiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM). Lai radītu ilgtspējīgākas un iekļaujošākas sabiedrības kopienas un noturību pret tādām vides problēmām kā klimata pārmaiņas, izšķiroša nozīme ir vispārējai piekļuvei enerģijai, lielākai energoefektivitātei un atjaunojamo energoresursu izmantošanas palielināšanai, izmantojot jaunas ekonomiskās un darba iespējas.

7 PIEEJAMA UN ATJAUNOJAMA ENERĢIJA

Pašlaik aptuveni 3 miljardiem cilvēku trūkst piekļuves ekoloģiski tīriem ēdiena gatavošanas risinājumiem un viņi tiek pakļauti bīstamam gaisa piesārņojuma līmenim. Turklāt, nedaudz mazāk par 1 miljardu cilvēku dzīvo bez elektrības, un 50% no tiem apdzīvo teritorijas Āfrikas dienvidu daļā. Par laimi, pēdējā desmitgadē ir gūti panākumi atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanā, kuru iegūst no ūdens, saules un vēja, kā arī samazinās patērētās enerģijas attiecība uz IKP vienību.

Tomēr problēma vēl nav atrisināta, tāpēc jāpalielina piekļuve ekoloģiski tīram kurināmajam un tehnoloģijām, un jāpanāk lielāks progress atjaunojamās enerģijas integrēšanā galaproduktu pielietojumā ēkās, transportā un rūpniecībā. Lai pārveidotu pasaules energosistēmas, ir jāpalielina valsts un privātās investīcijas enerģētikā, vairāk jākoncentrējas uz tiesiski normatīvās bāzes sakārtošanu un novatoriskiem uzņēmējdarbības modeļiem.

Kāds ir mērķis?

Nodrošināt visiem piekļuvi iespējami lētai, drošai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai.

Kāpēc?

Labi izveidota enerģētikas sistēma uztur visas nozares: sākot no uzņēmējdarbības, medicīnas un izglītības līdz lauksaimniecībai, infrastruktūrai, sakariem un augstajām tehnoloģijām. Piekļuve elektroenerģijai nabadzīgākajās valstīs ir sākusi paātrināties, energoefektivitāte turpina uzlaboties, un atjaunojamā enerģija dod iespaidīgus ieguvumus. Taču, lielāka uzmanība jākoncentrē uz to, lai 3 miljardiem cilvēku uzlabotu piekļuvi ekoloģiski tīram un drošam ēdiena gatavošanā izmantojamam kurināmajam un tehnoloģijām.

Man ir piekļuve elektrībai. Kāpēc man vajadzētu rūpēties par šo mērķi??

Daudzus gadu desmitus fosilais kurināmais, piemēram, ogles, nafta vai gāze, ir bijis galvenais elektroenerģijas ražošanas avots, bet oglekļa kurināmā dedzināšana rada lielu daudzumu siltumnīcefekta gāzu, kas izraisa klimata pārmaiņas un kaitīgi ietekmē cilvēku labklājību un vidi. Tas skar ikvienu, nevis tikai dažus. Pie kam, elektroenerģijas patēriņš pasaulē strauji pieaug. Īsumā, bez stabilas elektroapgādes valstis nevarēs uzturēt savu ekonomiku.

Cik daudz cilvēku dzīvo bez elektrības?

Gandrīz 9 no 10 cilvēkiem šobrīd ir pieejama elektrība, taču, lai nodrošinātu šī pakalpojuma pieejamību arī pārējiem, būs jāpieliek lielākas pūles. Āfrikas dienvidu reģionos aptuveni 573 miljoniem cilvēku joprojām nav piekļuves elektrībai. Bez elektrības sievietēm un meitenēm jāpavada garas stundas, lai sanestu ūdeni, klīnikas nespēj pareizi uzglabāt vakcīnas bērniem, daudzi skolēni vakaros nevar pildīt mājasdarbus, un cilvēkiem nav iespējams vadīt konkurētspējīgus uzņēmumus. Aptuveni 3 miljardu cilvēku veselību un labklājību nelabvēlīgi ietekmē fakts, ka viņiem nav pieejams ekoloģiski tīrs ēdiena gatavošanā izmantojams kurināmais, piemēram, malka, kokogles, kūtsmēsli un ogles, un tas savukārt rada iekštelņu gaisa piesārņojumu.

Cik izmaksātu pāreja uz ilgtspējīgāku enerģiju?

Pasaulei vajadzētu trīskāršot ieguldījumus ilgtspējīgas enerģijas infrastruktūrā gadā - no aptuveni 400 miljardiem ASV dolāru līdz 1,25 triljoniem ASV dolāru līdz 2030.gadam. Tādiem reģioniem ar vislielāko enerģijas deficītu - kā Āfrikas dienvidu reģioniem un Dienvidāzijai - ir vajadzīga mūsu palīdzība, lai uzlabotu piekļuvi enerģijai. Tas saistīts ar lielākas piepūles pielikšanu, lai atrastu tīras, efektīvas un pieejamas alternatīvas veselībai kaitīgām virtuves plītīm.

Ko mēs varam darīt, lai atrisinātu šīs problēmas?

Valstis var paātrināt pāreju uz iespējami lētu, drošu, ilgtspējīgu energosistēmu, ieguldot līdzekļus atjaunojamos energoresursos, piešķirot prioritāti energoefektivitātes praktiskai pielietošanai un ieviešot ekoloģiski tīras enerģijas tehnoloģijas un infrastruktūru. Uzņēmumi var uzturēt un aizsargāt ekosistēmas, lai varētu izmantot un tālāk attīstīt elektrības hidroenerģijas avotus un bioenerģiju, kā arī apņemties 100% no patēriņam nepieciešamās elektroenerģijas iegūt no atjaunojamiem enerģijas avotiem. Darba devēji var samazināt iekšējo pieprasījumu pēc transporta, piešķirot priekšroku telekomunikācijām un stimulējot mazāk energoietilpīgu transporta veidu izmantošanu, piemēram, dzelzceļa transportu, nevis auto vai gaisa pārvadājumus. Investori var vairāk ieguldīt ilgtspējīgos enerģijas pakalpojumos, ātri ieviešot tirgū jaunas tehnoloģijas no daudzveidīgas piegādātāju bāzes. Jūs varat ietaupīt elektrību, pievienojot ierīces strāvas padevei un pilnībā izslēdzot tās, kad tās netiek izmantotas, ieskaitot datoru. Lai samazinātu oglekļa dioksīda emisiju, varat arī braukt ar velosipēdu, iet kājām vai braukt ar sabiedrisko transportu.

9 no **10** cilvēkiem visā pasaulē
ir pieejama elektrība

vidēji par **2,3%**
mazāk enerģijas bija
nepieciešams, lai
izveidotu ekonomisko
produkciju 1 ASV
dolāra vērtībā katru
gadu (2010 - 2016)

87%

no 840 miljoniem
cilvēku, kuriem nav
pieejama elektrība,
dzīvo lauku apvidos

no kopējā enerģijas galapatēriņā nāk no **atjaunojamās enerģijas**

3 miljardiem cilvēku trūkst tīra, ēdiena gatavošanā izmantojama kurināmā un tehnoloģiju

Skaitļi un fakti

- 13% pasaules iedzīvotāju joprojām nav pieejama moderna elektrība.
- 3 miljardi cilvēku ēdienu gatavošanai un apkurei pieraduši izmantot malku, ogles, kokogles vai kūtsmēslus.
- Enerģija ir galvenais klimata pārmaiņu veicinātājs, kas rada aptuveni 60% no kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām pasaulē.
- Iekštelpu gaisa piesārņojums no degmaisījumu izmantošanas māsaimniecībā 2012.gadā izraisīja 4,3 miljonus nāves gadījumu, no kuriem 6 no katriem 10 bija sievietes un meitenes.
- Atjaunojamās enerģijas īpatsvars enerģijas galapatēriņā 2015.gadā ir sasniedzis 17,5%.

7. ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniedzamie rezultāti

7.1. Līdz 2030.gadam nodrošināt universālu piekļuvi iespējami lētiem, drošiem un moderniem energopakalpojumiem.

7.2. Līdz 2030.gadam būtiski palielināt atjaunojamās enerģijas daļu pasaules enerģijas klāstā.

7.3. Līdz 2030.gadam divkāršot globālo energoefektivitātes uzlabošanas tempu.

7.A Līdz 2030.gadam palielināt starptautisko sadarbību, lai atvieglotu piekļuvi ekoloģiski tīras enerģijas izpētei un tehnoloģijām, tostarp atjaunojamai enerģijai, energoefektivitātei un progresīvām un ekoloģiski tīrākām fosilā kurināmā tehnoloģijām, kā arī veicināt ieguldījumus enerģētikas infrastruktūrā un ekoloģiski tīrās enerģijas tehnoloģijās.

7.B Līdz 2030.gadam paplašināt infrastruktūru un modernizēt tehnoloģijas, lai sniegtu mūsdienīgus un ilgtspējīgus enerģētikas pakalpojumus visiem iedzīvotājiem jaunattīstības valstīs, jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, mazo salu jaunattīstības valstīs un sauszemes iekļautās jaunattīstības valstīs, saskaņā ar attiecīgi izstrādātajām atbalsta programmām.

Uzzini vairāk

- [Sustainable Energy for All initiative](#)
- [UNDP Environment and Energy](#)
- [UNIDO Energy and Climate Change](#)
- [International Energy Agency](#)
- [International Renewable Energy Agency](#)
- [UN Energy](#)

Lai uzzinātu vairāk par mērķi #7 un pārējiem ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, apmeklē:

<http://www.un.org/sustainabledevelopment>

